

วารสารพุทธมคค์
JOURNAL OF BUDDHAMAGGA

ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2563)
Vol. 5 No. 2 (July – December 2020)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดทำวารสารพุทธมคค์ให้เกิดขึ้นในสำนักเรียน
2. เพื่อปรับปรุงและพัฒนาวารสารพุทธมคค์ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน TCI
3. เพื่อให้มีวารสารที่ได้มาตรฐานสำหรับตีพิมพ์ผลงานของบุคลากรภายในและภายนอกสำนักเรียน

เจ้าของ

ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม (RESEARCH CENTER FOR DHAMMSUKSA PHRAPARIYATTIDHAMMA OF WATAWUTWIKASITARAM SCHOOL) สำนักงานวารสารพุทธมคค์ ภูมิคุณแม่ชาลิ้ง
ห้อง 305 เลขที่ 137 วัดอาวุธวิกสิตาราม ถนนจรัญสนิทวงศ์ 71 บางพลัด กรุงเทพฯ 10700
โทร 0860864258

ที่ปรึกษา

พระเทพปัญญามุนี
พระราชติลก, ดร.
พระมหาสมาน ธมฺมวชิโร
ผศ.ดร.เนตร หงษ์ไกรเลิศ
นาวาเอก ดร.นพดล บงกชกาญจน์

เจ้าอาวาส/เจ้าสำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม
ประธานกรรมการบริหารการศึกษา
อาจารย์ใหญ่สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม
ศูนย์วิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยสยาม
รองเสนาธิการกรมยุทธศึกษาทหารเรือ

บรรณาธิการวารสาร

พระมหาหมื่นวินทร์ ปุริสุตโตโม, ผศ.ดร.

กองบรรณาธิการวารสาร

พระบุญฤทธิ์ อภิบุณโณ
ดร.มนัสวี ศรีนนท์
ดร.ธเนศ เกษศิลป์
ผศ.ดร.สุณี เวชประสิทธิ์
พ.ต.ท.หญิง ดร.ปิยะนุช ศรีสรานุกรม
นายครรชิต มีซ่อง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยนวมินทราชินี
โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
โรงเรียนอัสสัมชัญ

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

พระมหาบุญนา ฐานวีโร, ผศ.ดร.
พระครูปลัดสุวรรณ์ จันทมโม, ดร.
พระมหาวิโรจน์ ญาณวีโร, ดร.
พระมหาขวัญชัย กิตติเมธี, ดร.

พระสุชุม สุขวฑฺฒโก, ผศ.

รศ.วิรัตน์ กางทอง
รศ.ศรชัย ท้าวมิตร
ผศ.ดร.สุชาติ บุษย์ชญาณนท์

ผศ.ดร.ประทีป พิษทองกลาง

ผศ.ดร.ณัฐพงษ์ มะลิซ้อน
ผศ.ดร.ภาสิต สุขวรรณดี

ผศ.ดร.ภัทรชัย อุทาพันธ์
ผศ.ดร.ปิ่นณพงค์ วงศ์นาศรี

ผศ.ดร.ทรงศักดิ์ พรหมดี
ผศ.ดร.บารมี อริยะเลิศเมตตา
ผศ.ดร.สยาม ราชวัตร

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
คณะพุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พนักงานเกษียณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พนักงานเกษียณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ดร.ชวลิต ไหลรินทร์	พนักงานเกษียณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.กฤตสุขชิน พลเสน	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.ทวี เลี้ยวประโคน	คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.ประเวช วัฒนาแก้ว	คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.กำธร เพี้ยเอี้ย	คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.จักรี ศรีจารุเมธีญาณ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ดร.มนัสวี ศรีนนท์	สถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล
ดร.ธารินี กิตติกาญจน์โสภณ	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
ดร.ประภาส แก้วเกตุพงษ์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ดร.เมธา หริมเทพาธิป	สาขาวิชาปรัชญาและจริยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ดร.ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์
ดร.ธานี สุวรรณประทีป	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบانیศึกษาพุทธโฆส
ดร.พูนศักดิ์ กมล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ
ดร.เพ็ญพรรณ เพื่องฟูลอย	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ
ดร.สมเจต หลวงกัน	นักวิชาการศูนย์วิจัยธรรมศึกษา
ดร.วิลาสินี วัฒนมงคล	นักวิชาการศูนย์วิจัยธรรมศึกษา
ดร.กัญญกัศ แม่กัก	นักวิชาการศูนย์วิจัยธรรมศึกษา
ดร.อรพรรณ สุชาติกุลวิทย์	นักวิชาการอิสระ ด้านศาสนาและปรัชญา

ฝ่ายจัดรูปเล่ม/สมาชิกวารสาร

นายอริย์ธัช เลิศอมรไชยกิจ	นางสาวพรทิพย์ พงษ์กิตติวงศ์
---------------------------	-----------------------------

พิมพ์ที่

จี คลาส (G CLASS) เลขที่ 26/19 ศาลายา พุทธมณฑล นครปฐม 73170
โทร 028892223 โทรสาร 028893204 อีเมลล์ g_class@hotmail.com

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับที่ 2 ที่จัดพิมพ์เผยแพร่ระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2563 นี้ ทางวารสารพุทธมัตต์ ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม ได้รับการประสานส่งบทความจาก นักวิจัย นักวิชาการ และผู้สนใจเป็นจำนวนมาก ดังนั้น ในนามบรรณาธิการวารสารจึงขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความเชื่อถือและเชื่อมั่นไว้ ณ โอกาสนี้ ส่วนการบริหารจัดการวารสารของกองบรรณาธิการก็ยังคงไว้ซึ่งมาตรฐานตามเกณฑ์มาตรฐาน TCI อย่างเคร่งครัดและเข้มข้นเหมือนเดิม โดยได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ 2 รูป/คน ประเมิน 1 บทความ และผู้ทรงคุณวุฒิ 1 รูป/คน จะประเมินบทความได้เพียง 1 บทความเท่านั้นในวารสารแต่ละฉบับ

วารสารพุทธมัตต์ฉบับนี้ได้นำเสนอผลงานของนักวิชาการจากหน่วยงานต่างๆ ที่น่าสนใจดังนี้

1. แนวทางการป้องกันการละเมิดพระวินัยของภิกษุในสังคมไทย (A Guideline to Prevent Buddhist Discipline Violation for monks in Thai Society) โดย พระมหาบุญส่ง สิริภทโท และคณะ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย **พบว่า** สภาพปัญหาการละเมิดพระวินัยของภิกษุในสังคมไทยเกิดจากปัจจัย 3 ประการ คือ 1) การไม่รู้พระวินัย 2) การไม่ปฏิบัติตามพระวินัย 3) การตีความพระวินัยต่างกัน โดยมีสาเหตุจากการศึกษาและการปกครองคณะสงฆ์ ความสัมพันธ์กับอุบาสก อุบาสิกา และสภาพสังคมไทยเปลี่ยนไป ผลร้ายแรงที่สุดของการละเมิดพระวินัย คือ อาบัติปาราชิก เกี่ยวข้องกับความผิด 4 อย่าง คือ 1) เสพเมถุน 2) ลักของของคนอื่นที่มีราคา 5 มาสก 3) จงใจฆ่ามนุษย์ และ 4) อวดอุตตริมนุสสธรรมที่ไม่มีในตน แนวทางการป้องกันการละเมิดพระวินัยโดยภาพรวม 1) ฝ่ายพระสงฆ์ ภิกษุต้องป้องกันตนเองด้วยหลักธรรมคือ ทิธีและโอตตปปะ สติ สัมปชัญญะ สร้างสมณสัญญา คณะสงฆ์ คือ คณะสงฆ์ผู้ใกล้ชิดคอยแนะนำ บอกสอน ประพฤติปฏิบัติให้ดูเป็นแบบอย่าง คณะสงฆ์ผู้ปกครอง มีอำนาจหน้าที่ปกครองโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์และพระวินัย 2) ฝ่ายฆราวาส คอยช่วยป้องกัน สอดส่องดูแล

2. แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยหลักความเสียสละของพระโพธิสัตว์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท (THE WAY OF LIFE QUALITY IMPROVEMENT BASED ON THE PRINCIPLE OF THE SACRIFICE OF A BODHISATVA REGARDING TO THERAVADA BUDDHISM) โดย พระมหาพิทักษ์ จิตตโสภโณ และคณะ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย **พบว่า** รูปแบบความเสียสละของพระโพธิสัตว์ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทมี 5 รูปแบบ คือ ความเสียสละทรัพย์ ความเสียสละบุตรธิดา ความเสียสละภรรยา ความเสียสละอวัยวะ และความเสียสละชีวิต และความเสียสละดังที่กล่าวมานั้นมี 3 ระดับบารมี คือ ทานบารมี ทานอุปบารมี ทานปรมัตถบารมี ด้านหลักธรรมเกี่ยวกับความเสียสละพบว่า มีธรรมหลักประกอบด้วย ทศบารมี และธรรมสนับสนุนซึ่งประกอบด้วย อกุศลมูล เบญจศีล เบญจธรรม สัทธา 4 พรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 ฆราวาสธรรม 4 บุญกิริยาวัตถุ 10 และด้านแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตพบว่าพระโพธิสัตว์ใช้หลักบารมี 10 ประการ ซึ่งประกอบด้วย ทานบารมี ศีลบารมี เนกขัมมบารมี ปัญญาบารมี วิริยบารมี ขันติบารมี สัจจะบารมี อธิฐานบารมี เมตตาบารมี อุเบกขาบารมี เป็นคุณธรรมหลักที่ใช้พัฒนาคุณภาพชีวิต โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านกายและทรัพยากร ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา โดยใช้บารมีต่าง ๆ ได้แก่ ทานบารมี และศีลบารมี ใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตด้านกายและทรัพยากร เนกขัมมบารมี วิริยบารมี ขันติบารมี และอธิฐานบารมี ใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ สัจจะบารมีและเมตตาบารมี ใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสังคม ปัญญาบารมีและอุเบกขาบารมี ใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตด้านปัญญา

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุที่เป็นความดันโลหิตสูง

ในชุมชนเลียบคลองมอญ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร (STRATEGY DEVELOPMENT ON SELF-CARE BEHAVIORS OF THE ELDERLY WITH HYPERTENSION IN LEABKHONGMON COMMUNITY LATKRABANG DISTRICT BANGKOK) โดย วรรณรักษ์ หนูเพชร มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร พบว่า การสร้างยุทธศาสตร์ครั้งนี้ได้ซื้อวิทยุทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและกลยุทธ์ครอบคลุมประเด็นยุทธศาสตร์ 5 ด้านได้แก่ ด้านการบริโภคอาหาร การออกกำลังกาย การพักผ่อน การคลายเครียดและการรักษา นำไปสู่การทดลองส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติตัวดูแลสุขภาพตนเองได้เพิ่มขึ้นเหมาะสมกับบริบทและประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุที่เป็นความดันโลหิตสูงในชุมชนเลียบคลองมอญ ภาพรวมได้รับการประเมินในระดับดีมาก

4. ความสัมพันธ์ระหว่างคอง 14 กับหลักทศพิธราชธรรมที่มีต่อการส่งเสริมการปกครอง (THE RELATIONS BETWEEN KONG 14 AND ROYAL VIRTUES TOWARDS PROMOTION OF GOVERNMENT) โดย พระปลัดธีระพงษ์ สุชีโต และคณะ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น สรุปว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคอง 14 กับทศพิธราชธรรม ซึ่งเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาซึ่งจากการศึกษาความเป็นมาของคอง 14 ซึ่งเป็นจารีตประเพณีของชาวอีสานโบราณ โดยเฉพาะแนวทางการปฏิบัติของผู้ปกครองและรูปแบบการปกครอง อิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่ออีสานโบราณพบว่า พระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญต่อการสร้างความเจริญเติบโตในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างด้านการเมืองการปกครอง ที่กษัตริย์ได้นำเอาหลักธรรมหลักธรรมคำสั่งสอนมาเป็นรากฐานในการบริหารและกำหนดควบคุมคนในสังคมอีสานโบราณที่มีความแตกต่างของเชื้อชาติ วัฒนธรรมประเพณี ให้รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยใช้รูปแบบ วิธีการและหลักการปฏิบัติมาจากพระธรรมวินัย ผู้ปกครองใช้พระพุทธศาสนาเป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและผู้ที่ถูกปกครอง ผู้ปกครองปฏิบัติตัวให้อยู่ในศีลธรรม ใช้หลักธรรมมาเป็นหลักปฏิบัติและอ้างความชอบธรรมในอำนาจ มีการใช้จารีตประเพณีและกฎระเบียบต่าง ๆ กำหนดหน้าที่และวิถีชีวิตของคนในสังคมไว้อย่างชัดเจน

5. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี (Political Participation of People in Nakhon Surat Thani Municipality) โดย พระมหาประเสริฐศักดิ์ ปุณณพทมน และ นายสมพงษ์ โกละกะ พบว่า 1) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี พบว่า โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการชุมนุมทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านกระบวนการเลือกตั้ง ส่วนด้านการรณรงค์ให้ความรู้ทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จำแนกตามเพศ พบว่า อยู่ในระดับมาก จำแนกตามอายุ พบว่า อายุ 51 ปี ขึ้นไป อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนกลุ่มอายุอื่นๆ อยู่ในระดับมาก จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาประถมศึกษา กับระดับการศึกษามัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนระดับการศึกษาระดับปริญญาหรือเทียบเท่า กับระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า อยู่ในระดับมาก จำแนกตามอาชีพ พบว่า อาชีพเกษตรกร/รับจ้าง อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนกลุ่มอาชีพอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก และจำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า รายได้ต่อเดือน 8,000 - 10,000 บาท อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนกลุ่มรายได้ อื่นๆ อยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีของประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษาและรายได้ต่อเดือน ต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่มีอาชีพ ต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนที่มีอายุต่างกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ปัญหาที่มีข้อเสนอแนะมากที่สุด คือ ด้านการชุมนุมทางการเมือง ได้แก่

นักการเมืองไม่สนใจในความเดือดร้อนของประชาชนทำเพื่อประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวมจึงก่อให้เกิดการชุมนุมทางการเมืองที่ยาวนาน แนวทางแก้ไขปัญหามากที่สุด คือ ด้านการชุมนุมทางการเมือง ได้แก่ นักการเมืองควรสนใจในความเดือดร้อนของประชาชนและทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

6. พระพุทธเจ้าชนะมารในปรัชญา 5 กระบวนทัศน์ (Great Victory of the Lord Buddha over Mara in Five Paradigms of Philosophy) โดย พระครูปลัดสุราวุฒิ แสงมะโน และคณะ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน พบว่า มารหมายถึงเทวดาจำพวกหนึ่งที่มีใจบาปและในทางพระพุทธศาสนาหมายถึงผู้ทำให้ตายมี 5 จำพวก คือ ชันธมาร มารคือขันธ 5 กิเลสมาร มารคือความขุ่นมัวที่เกิดขึ้นในจิตใจของมนุษย์ อภิสังขารมาร มารคือสิ่งปรุงแต่งจิตใจไปต่างนานๆ มัจจุมาร มารคือความตาย และเทวปุตตมาร มารคือผู้ขัดขวางความดี ส่วนพระพุทธเจ้าชนะมารเป็นบทสวดสรรเสริญถึงชัยชนะอันยิ่งใหญ่ 8 ครั้งของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และปรัชญา 5 กระบวนทัศน์ คือกรอบแนวคิดของมนุษย์ที่ใช้ในการมองโลก รวมไปถึงระบบคิด วิธีคิดที่ใช้เป็นแนวทางการศึกษาวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในทางปรัชญาเรียกว่ากรอบแนวคิดของคนในโลกแต่ละยุคตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้แก่กระบวนทัศน์ยุคดึกดำบรรพ์ กระบวนทัศน์ยุคโบราณ กระบวนทัศน์ยุคกลาง กระบวนทัศน์ยุคใหม่ และกระบวนทัศน์นวยุค

7. การประยุกต์ใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่มีต่อการครองตนของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร (The Application Principles of Buddha's Teaching to Safeguarding life of Mahamakut Buddhist University Yasothon Buddhist College Students) โดย จำรัส บุตดาพงษ์ และ นพรัตน์ ศิลากุล มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร พบว่า 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านอายุ ด้านเพศ จำนวน 321 รูป/คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 224 รูป/คน และเพศหญิง จำนวน 97 คน ส่วนด้านอายุ จำนวน 321 คน ส่วนใหญ่ อายุ 31-40 ปี จำนวน 178 รูป/คน อายุ 41-50 ปี จำนวน 72 รูป/คน และอายุ 51 ปี มีจำนวน 18 รูป/คน และชั้นปีที่ศึกษา จำนวน 321 คน ส่วนใหญ่ ชั้นปีที่ 4 จำนวน 85 รูป/คน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 80 รูป/คน และชั้นปีที่ 5 จำนวน 24 รูป/คน 2) ผลการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่มีต่อการครองตนของนักศึกษา ทั้ง 5 ด้าน คือ (1) ด้านความซื่อสัตย์ (2) ด้านความอ่อนน้อมถ่อมตน (3) ด้านความอดทน อดกลั้น (4) ด้านความเอื้อเฟื้อ เสียสละ (5) ด้านความกตัญญู กตเวที พบว่า หลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่มีต่อการครองตนของนักศึกษาโดยภาพรวม มีอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ($\bar{X} = 3.82$) 3) ผลการวิเคราะห์รูปแบบการดำเนินชีวิตในการครองตนของนักศึกษา ทั้ง 5 ด้าน คือ (1) ด้านครอบครัว (2) ด้านสังคม-สิ่งแวดล้อม (3) ด้านพฤติกรรมและค่านิยม (4) ด้านหลักธรรมกับการดำเนินชีวิต (5) ด้านความกตัญญูกตเวที โดยภาพรวม มีอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ($\bar{X} = 3.88$) 4) ข้อเสนอแนะการทำวิจัย ควรส่งเสริมให้นักศึกษาได้ประยุกต์ใช้หลักธรรมในการครองตนเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพราะเป็นสถานศึกษาที่โดดเด่นทางด้านวิชาการควบคู่กับหลักคุณธรรม จริยธรรม ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนและการบริหารการศึกษา

8. การพัฒนาศักยภาพความเป็นธรรมทูตคฤหัสถ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่างประเทศ (The Development of the Potential of the Layman Missionaries in the Buddhism Propagation in the Foreign Countries) โดย พระมหาไพฑูริย์ ปนตนนโท วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สรุปว่า เผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศได้เริ่มต้นจากคนไทยที่ไปประกอบอาชีพอยู่ต่างประเทศ ซึ่งมีศรัทธาในพระพุทธศาสนาต้องการที่พึ่งทางจิตใจจึงนำความเป็นชาวพุทธและพระพุทธศาสนาไปเผยแผ่และอุปัฏฐากพระภิกษุที่อาราธนามาจากประเทศไทยเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศ ด้วยเหตุที่ชาวพุทธในต่างประเทศมีการปฏิบัติตนตามหลักพุทธธรรมและมีบทบาทสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา จึงได้รับการขนาน

นามว่า “ธรรมทูตคฤหัสถ์” และการที่พระภิกษุซึ่งจะทำหน้าที่เป็นพระธรรมทูตไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศมีความเจริญรุ่งเรืองได้เพราะคฤหัสถ์ชาวพุทธให้การเกื้อหนุนอุปถัมภ์และดูแลทุกอย่าง อีกทั้งพระภิกษุจะไม่สามารถเผยแผ่ได้อย่างเต็มที่ ถ้าไม่มีคฤหัสถ์ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ และเมื่อคฤหัสถ์ได้พัฒนาศักยภาพความเป็นธรรมทูตแล้วเผยแผ่คำสอนแก่บุคคลใกล้ชิดให้ได้เข้าใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวต่างประเทศด้วยแล้วธรรมทูตคฤหัสถ์ชาวพุทธถือว่ามียุทธศาสตร์สำคัญที่ช่วยสื่อสารทำให้คนท้องถิ่นเข้าใจพระพุทธศาสนาได้ง่ายขึ้น ซึ่งส่งผลให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศมีพัฒนาการไปในทางที่ดีมากยิ่งขึ้น บทความนี้นำเสนอการพัฒนาศักยภาพการเผยแผ่, ความเป็นมาของธรรมทูตคฤหัสถ์ในการเผยแผ่, ธรรมทูตคฤหัสถ์กับการเผยแผ่ และการพัฒนาศักยภาพความเป็นธรรมทูตคฤหัสถ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ

9. หลักธรรมเพื่อคุณภาพและความสำเร็จของงานวิจัย (PRINCIPLES FOR QUALITY AND SUCCESS OF RESEARCH) โดย พระมหาไพจิตร อุตตมธมโม และคณะ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พบว่า หลักธรรมเพื่อคุณภาพและความสำเร็จของงานวิจัย ประกอบด้วย กัลยาณมิตรธรรม 7 สังคหัตถ์ 4 วุฒิธรรม 4 เวสารัชชกรรมธรรม 5 สาราณียธรรม 6 อริยทรัพย์ 7 นาถกรรมธรรม 10 สปัปฺริสธรรม 7 พรหมวิหาร 4 ขรवासธรรม 4 และอิทธิบาท 4 การนำหลักธรรมเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ในการวิจัยสามารถพัฒนางานวิจัยให้เป็นไปด้วยความยุติธรรมและมีคุณภาพมากขึ้น ตลอดจนสร้างบรรยากาศในการทำงานวิจัยอย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ

10. มิติของการตีความคำสอนของศาสนาส่งผลต่อจุดยืนและวิธีการเข้าถึงความจริงสูงสุด (Distinctive Dimension of Hermeneutics of Religious Teaching Affecting to the Base and Its Approach to Attain the Absolute) โดย ธาณี สุวรรณประทีป และคณะ วิทยาเขตบาหลีศึกษาพุทธโฆส มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สรุปว่า การตีความคำสอนที่ตั้งอยู่บนฐานแบบเทวนิยมนำไปสู่การปฏิบัติที่บ่งถึงเป้าหมายเชิงการยอมรับและมองโลกในเชิงหนทางที่จะนำไปสู่เป้าหมายเชิงภาววิสัย ส่วนการตีความของอเทวนิยมตั้งอยู่บนฐานของการสร้างความรู้แจ้งตนเองเชิงญาณวิทยา โดยแบ่งฐานความรู้ออกเป็น 2 อย่างคือ ความรู้เชิงสมมติและความรู้เชิงปรมาตม ความรู้ที่แท้จริงมีความเชื่อมโยงกับจิตในฐานะผู้รู้ที่มีฐานของความเป็นปรมาตมในตัวเอง การมองเห็นฐานปรมาตมในตัวเองทำให้เกิดการมองเห็นภาวะที่สมบูรณ์ในตัวเอง จึงไม่จำเป็นต้องแสวงหาเป้าหมายอื่น ความรู้แจ้งความเป็นจริงแท้แบบปรมาตมจึงมีความบริบูรณ์เพื่อทำให้จิตเข้าสู่เอกภาพมีลักษณะเป็นอัตวิสัย ส่วนการตีความเชิงเทวนิยมยังมีการแบ่งแยกความจริงของโลกในฐานะสิ่งถูกรังสรรค์ขึ้นและตัวผู้รังสรรค์สมบูรณ์ในฐานะแหล่งเดิมเพื่อนำไปสู่การเข้าถึงความเป็นหนึ่งเดียวกับสิ่งสมบูรณ์ และวิธีการดังกล่าวตั้งอยู่บนฐานของความยินยอมหรือศรัทธาซึ่งเป็นภาวะจิตแบบภาววิสัย จึงส่งผลต่อพฤติกรรมของการดำเนินชีวิต 2 แบบ คือ อเทวนิยมเน้นความรู้ที่เกิดจากการรู้แจ้งความเป็นจริง ส่วนอย่างหลังคือเทวนิยมรอการประทานหรือการเปิดเผยจากพระเจ้าผู้สร้าง ซึ่งเป็นสิ่งอื่นนอกจากจิตตนเอง การเข้าถึงจึงมีลักษณะภวาท

11. รัฐศาสตร์ในพุทธศาสตร์ (Political Science in Buddhism) โดย มงคลชัย สมศรี และคณะ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา สรุปว่า พุทธศาสตร์กับรัฐศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มีหลายอย่างที่คล้ายกัน เช่น การอธิบายถึงการอยู่กันของมนุษย์ในสังคมเหมือนกัน ซึ่งรัฐศาสตร์คือวิชาว่าด้วยการปกครองหรือศาสตร์แห่งการปกครองส่วนพุทธศาสตร์จะอธิบายเรื่องของหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติซึ่งในนี้รวมถึงหลักการปกครอง พุทธศาสตร์มีส่วนที่กล่าวถึงการปกครอง อันได้แก่การปกครองในคณะสงฆ์ และแนวคิดการปกครองสำหรับบุคคลทั่วไป โดยใช้ธรรมเป็นฐานของการตัดสินใจ ดังนั้น เมื่อพิจารณาแนวคิดรัฐศาสตร์ในพุทธศาสตร์ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเด็น ดังนี้ 1) รูปแบบการปกครอง 2) หลักการบริหาร

ในองค์กรสงฆ์ อันได้แก่ การรับบุคคลเข้าในองค์กรแต่งตั้งบุคคลเข้าทำงานในองค์กร หลักการตัดสินใจของพระสงฆ์ผู้กระทำผิดบุคคลในองค์กร 3) แนวคิดทางการเมืองโดยผ่านหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาในพระไตรปิฎก ทั้ง 3 นี้เป็นหลักการที่มีอยู่ในพระพุทธศาสนาซึ่งหลักการดังกล่าวเป็นหลักการที่ทำให้บุคคลที่อยู่ในองค์กรได้รับความยุติธรรมและทำให้เกิดความสุขสงบขององค์กรสงฆ์และสังคมที่นับถือพระพุทธศาสนา ซึ่งโดยแท้จริงแล้วหลักการทางรัฐศาสตร์ในพุทธนั้นคือการเสนอรูปแบบการปกครองและการบริหารที่มุ่งเน้นให้เกิดความสุขความสงบในสังคมอย่างเป็นธรรม

12. พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ อัตลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านกระเบา บ้านหนองบัว และบ้านจะกุด ตำบลโนนสูง อำเภอชุมพวง จังหวัดศรีสะเกษ (The development of history, identity, local wisdom of Ban Krabao, Ban Nong Bua and Ban Ja Kut, Non Sung Sub-district, Khun Han District, SiSaKet) โดย ธัญพงศ์ สารรัตน์ และคณะ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ พบว่า (1) การพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ อัตลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านกระเบา บ้านหนองบัว และบ้านจะกุด ตำบลโนนสูง อำเภอชุมพวง จังหวัดศรีสะเกษ อาณาบริเวณบ้านกระเบา บ้านหนองบัว และบ้านจะกุด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของตำบลโนนสูง อำเภอชุมพวง จังหวัดศรีสะเกษ ในอดีตเคยเป็นที่อยู่อาศัยของพวกขอมและลาวตามลำดับ (2) กระบวนการสร้าง การสืบทอด การเปลี่ยนแปลงภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้มีการอพยพเคลื่อนย้ายกลุ่มชนมาตั้งบ้านแปงเมืองแถบนี้ และได้รับบรรดาศักดิ์ให้ปกครองบ้านเมือง ผูกพันกับความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และที่ตั้งสัมพันธ์ ส่งผลให้พื้นที่แถบนี้มีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ที่สืบเนื่องตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงสมัยรัฐไทยปัจจุบันส่งผลให้เกิดการสร้างสรรคภูมิปัญญาในเวลาต่อมา และ (3) การจัดการองค์ความรู้ตามวัตถุประสงค์ เกิดภูมิปัญญาที่ถือเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่นแห่งนี้ ซึ่งเป็นผลผลิตของความพยายามที่จะดำรงอยู่ร่วมกับธรรมชาติ และสังคม ซึ่งประกอบด้วยประชากรอย่างน้อย 2 กลุ่มชาติพันธุ์ใหญ่ๆ คือ ลาวและเขมร อาจตระหนักในคุณค่าของกันและกัน ได้แก่ ภูมิปัญญาการรำแม่ต (บ้านจะกุด) ภูมิปัญญาการสานหมวกและทอเสื่อกก (บ้านหนองบัว) และภูมิปัญญาการย้อมผ้าจากผลกระเบาและการทำเทียน (บ้านกระเบา) ซึ่งวัฒนธรรมภูมิปัญญาทั้ง 4 ด้านนี้ ผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ สืบทอดเปลี่ยนแปลง และพัฒนาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีในปัจจุบัน

13. การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 (Personnel Development on Integrated Learning Management by Sufficiency Economy Philosophy in Schools Network for Educational Development under Nan Primary Educational Service Area 2) โดย ธาณิ กิตติกาญจน์โสภณ และคณะ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 โดยภาพรวม ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือกมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และ การประเมินผลและรายงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ส่วนในรายชื่อย่อยของการพัฒนาบุคลากรครู ด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ด้านการนำวิทยากร ภูมิปัญญาชาวบ้านมาร่วมจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

14. การพัฒนาศักยภาพของพระสังฆาธิการในสังคมไทย (THE DEVELOPMENT OF THE POTENTIAL OF SANGHA ADMINISTRATIVE OFFICERS IN THAI SOCIETY) โดย พระอธิการสุพิศ อัสสุสโธ และคณะ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น สรุปว่า บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวความคิดการพัฒนาศักยภาพในพระพุทธศาสนา และการพัฒนาศักยภาพของพระสังฆาธิการในสังคมไทย ที่ผู้บริหารมุ่งเน้นเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพภายในองค์กรอย่างเต็มความสามารถโดยใช้ทั้งกลยุทธ์และทักษะเพื่อพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสำคัญที่สามารถเอื้ออำนวยให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย มีการบริหารปกครองโดยหลักเมตตาธรรมตามพระธรรมวินัย กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม มีการส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรม และได้พัฒนาวัด ได้มีบทบาทการเผยแผ่ศาสนาธรรม หรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ 1) มีบทบาทในการพัฒนาวัดโดย มีการบริหารปกครองโดยหลักเมตตาธรรมตามพระธรรมวินัย กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม มีการส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรม ควรส่งเสริมและสนับสนุนด้านการศึกษาพระภิกษุสามเณรเป็นหลัก พระสังฆาธิการคณะกรรมการวัด ชุมชน ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลศาสนสถานให้สวยงาม

15. คติความเชื่อเรื่องป่าหิมพานต์ที่มีอิทธิพลต่องานพุทธศิลป์ (BELIEF IN HIMMAPAN FOREST TO INFLUENCE ON BUDDHIST ARTS) โดย พระมณีนพร ขนติสาโร และคณะ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น สรุปว่า บทความวิชาการนี้เป็นการนำเสนอคติความเชื่อเรื่องป่าหิมพานต์ส่งอิทธิพลต่อการสร้างงานพุทธศิลป์คือ ในด้านจิตรกรรม มีการประดับตกแต่งศาสนสถานด้วยรูปสัตว์หิมพานต์ ในด้านประติมากรรมมีการประดับตกแต่งอาคารศาสนสถานด้วยรูปสัตว์หิมพานต์ เช่น พญานาค สิงห์ และในด้านสถาปัตยกรรมความเชื่อเรื่องป่าหิมพานต์ส่งอิทธิพลต่อการวางผังสิ่งก่อสร้างภายในวัด การสร้างซุ้มประตูโขงทางเข้าวัด ซุ้มประตูโขงเปรียบเสมือนป่าหิมพานต์ เป็นประตูเชื่อมระหว่างแดนมนุษย์กับแดนสวรรค์ตามคติจักรวาลการประดับตกแต่งศาสนสถานด้วยเหล่าสัตว์หิมพานต์ ด้วยเชื่อว่าสัตว์เหล่านี้เป็นสัตว์วิเศษมีอำนาจ พละกำลังมาก สามารถปกป้องคุ้มครองอาคารศาสนสถานให้รอดพ้นจากภัยอันตรายต่างๆได้ ในอีกด้านหนึ่งเพื่อให้เกิดความสวยงามตระการตา เป็นดังสวรรค์ ช่วยน้อมนำผู้คนให้เกิดความเลื่อมใสประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรม อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างผาสุก และเพื่อเป็นเครื่องช่วยนำทางให้เกิดในภพภูมิที่สูงขึ้นหรือหลุดพ้นจากวัฏสงสารอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของพุทธศาสนาคือพระนิพพาน

16. ศึกษารูปแบบการสอนมรณสติในพื้นที่เสี่ยงของพระครูวิสิฐพรหมคุณ (สมชาย โชติวโร) เจ้าอาวาสวัดพรหมนิวาส ตำบลบางนา อำเภอมือง จังหวัดนราธิวาส (The Study of Mindfulness of Death Form in Risk Areas of Phrakru Wisitphrommakhun (Somchai Chotiwaro), Wat Phromniwat, Bangnak Sub-district, Maung District, Narathiwat Province) โดย ประเสริฐ ชมพรมมา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน พบว่า 1) รูปแบบการสอนมรณสติในพระพุทธศาสนา คือสอนให้เห็นการประกอบกันขึ้นของปัจจัยต่าง ๆ ที่รวมกันของรูปธรรมและนามธรรม รวมถึงองค์ประกอบส่วนย่อยต่างๆ ประกอบกันขึ้นจนเป็นตัวเราเรียกว่า ชีวิต และในท้ายที่สุดแล้วชีวิตนี้ก็จะเดินทางไปสู่ มรณะ ภายใต้กฎของธรรมชาติ กฎของไตรลักษณ์ (สามัญลักษณ์) ไม่เที่ยงเป็นทุกข์ ไม่มีตัวตน ให้ทำใจยอมรับความตายที่จะเกิดขึ้นอย่างแน่นอนในวันข้างหน้า เพื่อไม่ให้ยึดมั่นถือมั่นและไม่เป็นทุกข์ ผู้ใดยึดเอามรณสติเป็นอารมณ์ จะได้ประโยชน์สูงสุดคือพระนิพพานเลยทีเดียว เหล่านี้จึงเรียกว่า รูปแบบการสอนมรณสติในพระพุทธศาสนา 2) พระครูวิสิฐพรหมคุณ (สมชาย โชติวโร) ปฏิบัติศาสนกิจในพื้นที่เสี่ยง คือ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส ซึ่งเป็นพื้นที่การก่อความไม่สงบ โดยรูปแบบเริ่มจากตัวท่านเองที่ใช้มรณสติด้วยการระลึกถึงความตายเสมอว่า สักวันความตายต้องมาถึงตัวเราไม่มีใครหนีพ้นความตายไปได้ ท่านจึงเดินทางจากจังหวัดนครราชสีมาอาสาสาธตมาปฏิบัติศาสนกิจในพื้นที่เสี่ยงตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2547 และ

3) แบบการสอนมรณสติเกิดจากประสบการณ์ตรงของท่านที่ถูกลอบวางระเบิดขณะออกบิณฑบาตในเช้าวันอาทิตย์ที่ 22 ตุลาคม 2549 ทำให้จี้รเป็นเลือด ได้รับบาดเจ็บจากสะเก็ดระเบิดที่ฝังเข้าไปบริเวณท้ายทอยตรงศูนย์ควบคุมการมองเห็น ส่งผลให้สายตาพร่ามัวมาจนถึงทุกวันนี้ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงมีรูปแบบการสอนมรณสติสอดแทรกอยู่เสมอในการปฏิบัติศาสนกิจทุกด้าน ที่ชัดเจนที่สุดคือการบริจาคโลงศพ

17. พื้นฐานปรัชญาสังคมและการเมืองเพื่อรัฐประศาสนศาสตร์ (The Fundamental of Social and Political Philosophy for Public Administration) โดย พระมหามงคลกานต์ ฐิตธมโม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สรุปว่า การศึกษาแนวคิดพื้นฐานปรัชญาสังคมและการเมืองเพื่อรัฐประศาสนศาสตร์ เป็นการศึกษาความหมายแนวคิดทางปรัชญาที่มีความสำคัญต่อสังคมในเชิงปฏิบัติ และมีผลต่อเนื่องจนถึงการบริหารในระบบของการเมืองการปกครอง ที่เป็นพื้นฐานทางปรัชญาเพื่อศึกษาปรัชญาการปกครองในทัศนะของนักปรัชญาต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเมืองการปกครองของประเทศ ดังนั้น นักปรัชญาตะวันตกจึงให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องปรัชญาการปกครองเป็นหลักสำคัญ เช่น หลักการปกครองและการเป็นผู้ปกครองของนักปรัชญา เช่นอาริสโตเติล กล่าวว่า การปกครองเน้นที่ความสงบสุขของประชาชนเป็นหลัก รูปแบบการปกครองแต่ละรูปแบบนั้นไม่มีความเท่าเทียมกันเพราะขึ้นอยู่กับการบริหารของผู้ปกครองว่ามีการใช้หลักปรัชญาสังคมและการเมืองเพื่อสอดคล้องกับแนวคิดที่จะปรับใช้รูปแบบใดเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมอย่างแท้จริง